

trecutul mai mult sau mai pu in îndep rta în societatea nostr .

În încheiere ar trebui formulat concluzia c societatea româneasc ar trebui s fac efortul asimil rii acestui concept i, totodat , areal profesional al muncii de tineret, cu atât mai mult cu cât societatea noastr nu este str in de preocup rile care au animat i anim în continuare lumea educa iei i a dialogului dintre genera ii în toat Europa.

CS dr. Sorin Mitulescu

ENDNOTES

- ¹ Autonomy Through Dependency. Histories of co-operation, conflict and innovation in youth work, 5th History Seminar of Youth Work in Europ, 8 – 10 June 2014, Hotel Hanasaari, Espoo, Finland pe <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/en/HYW>

GABRIEL ALBU. **GRIJILE I ÎNGRIJOR RILE PROFESORULUI.**
Pite ti, Editura Paralela 45, 2013, 239 p., ISBN 978-973-47-1626-5

Profesia de dasc I – una a disconfortului maxim

Cu ochii pe ce se petrece la nivelul macrosistemului educa ional, neglij m, adesea, s privim spre micro sisteme, „acolo unde se desf oar în mod real via a, activitatea i rela iile profesorilor”. Fr mânt rile i crizele politice, financiare i de pe pia a muncii impun mereu schimb ri ale formelor de organizare, conducere i control din înv mânt. Toate acestea au repercusiuni asupra institu iei educative i st rii mentale a profesorilor. Profesia s-a transformat în „coala umilin ei” (Radu Pavel Gheo), înso it fiind de frustr ri, demoralizare i îngrijor ri zilnice de tot felul.

Pentru Gabriel Albu, profesorii nu sunt doar o mas de neispr vi i i lene i care trebuie monitoriza i i impulsiona i de mecanismele statale i manageriale. Ei (o bun parte a lor) sunt victime colaterale ale condi ion rilor extraeduca ionale. Un fel de copii/ elevi neferici i ai sistemului în care sunt încapsula i. Vocea lor este îns obligat s r mân , mai mereu, strict interioar . Gabriel Albu vorbe te cu i despre profesori cu respect i empatie. De asemenea aspecte, de multe ori ignorate, se ocup cartea: de st rile suflete ti ale profesorului. De i practicarea profesiei ar presupune senin tate, societatea îi impune educatorului s tr iasc în stare de nelini te, incertitudine i îl face s simt chiar pu in adversitate la adresa lui. Ceea ce nu înseamn c trebuie s mergem cu profesorul la psihanalist. Nu este vorba de ni te „drame inacceptabile”, ci de r sfrângerii ale vie ii profesionale, de ni te probleme de rezolvat. Tonul c r ii nu este apocaliptic.

Grijile și îngrijorările profesorului

Alături de grijile față de familie (mai ales față de soarta copiilor și ei), de îndeplinirea sarcinilor de serviciu, de modul în care este evaluat, salarizat, există și grija față de propria perfecționare profesională. Și nu numai că participarea la diferite cursuri și proiecte nu are condiții și izvorăsc dintr-o motivație intrinsecă, dar profesorul este nevoit să învețe continuu. Mai mult decât atât, această învățare se realizează nu printr-o simplă acumulare de cunoștințe și competențe, ci printr-o confruntare între habitusuri și valori care l-au ghidat la un moment dat și orientări psihopedagogice noi, a căror asimilare solicită un dramatic proces de dez învățare. Iar problema, grotesc în esență, este că, în virtutea imperativelor funcționării instituționale, profesorul nu mai dispune exact de acel *time allowed*, ce îi este trebuincios propriei învățări.

Personajul profesor creionat de autor nu are numai griji, ci și *ingrijorări*: își dă seama că nu-l mai ascultă nimeni dintre administratori, colegi sau elevi; n-are timp să-și pregătească lecțiile cu minuțiozitate; resimte în timpul ținutului sprijinului familial; își asigură cu mari eforturi un minim confort material; nu este întotdeauna familiarizat cu noile TIC; stă cu sabia lui Damocles deasupra capului, fiind evaluat în mod ritmic; este istovit de reforma neîncetată, de presiunea normelor și regulamentelor care-l strâng în mănghina lor pe micul funcționar de la catedră. Cum să nu resimți, ca învățător/profesor, senzația că ratarea îți dă târcoale?

La această stare de lucruri se adaugă posibilele derapaje ale profesorului însuși: narcisism; obediență; formalism; contradicția dintre vorbe și fapte. Profesia de profesor își caută actualmente identitatea. Dintre caracteristicile profesiei analizate în carte (transmiterea cunoașterii, dezvoltarea gândirii, susținerea valorilor care orientează spiritul și caracterul tinerilor ș.a.), trei mi se par de importanță cardinală: profesorii se ghidează după idealul educațional (fără de care, „într-o lume autosuficientă”, nu mai e nevoie de profesori); cultivă optimismul; văd în iubirea de oameni rostul profund al profesiei.

A redă evaluării funcția formativă

Evaluarea reflectă cel mai bine grila prin care în alegem astăzi educația. Este inseparabilă de ideea de standarde instituționale. Însă acestea, contribuind la perfecționarea sistemului de învățământ, induc și mesajul că trebuie să ne „alinăm” neapărat la ele; căci par, din punct de vedere tehnic, fără reproș. În realitate, standardele îndeplinesc o funcție – necesară – de control, dar ar trebui să fie considerate doar reglementări relative, nu scopul primordial al educației. A ne supune fără rezervă acestora ar însemna să întoarcem spatele la ceea ce psihologia umanistă și rogersianismul numesc

tendin a de actualizare, de împlinire a propriilor disponibilități, într-un climat de încredere și cooperare între profesor și elevi. Standardele pot fi considerate instrumente „la dispoziția autoactualizării fiecăruia dintre noi”.

În sala de clasă, raportul dintre funcția culturală și cea evaluativă s-a răsturnat. În consecință, profesorii se concentrează pe cerințele testelor și examenelor, activitatea lor devine monotonă și stresantă. Au câștigat de cauză, în rândul elevilor, strategiile de evitare a aprecierilor negative și atitudinea formală de învățare.

De profesor depinde și de fiecare stereotipul după care se face evaluarea. El trebuie să se întrebe dacă și cât se aplică criteriile și metodele de evaluare pe construcția sinelui tânăr, pe relația sinceră cu elevii, pe stimularea elevului în a-și alege modul său de apreciere a persoanelor și a contextelor de învățare, precum și modelul său de autoevaluare. Există acest deziderat al simetriei: după cum formarea continuă a profesorilor se întreprinde doar prin autoformare, tot așa, în cazul elevilor, evaluarea nu-și atinge finalitatea decât prin dezvoltarea capacității de autoevaluare.

Tocmai pentru că sunt relative și dinamice, abordările evaluative evoluează – și profesorul trebuie să ia act de acest fenomen – odată cu maturizarea sa emoțională și afectivă, cu dezvoltarea/ autoformarea profesională și rafinarea în alegerea actului de a face educație. Fără o axiologie, riscăm să cădem în patul lui Procust.

O educație în relație de complementaritate cu societatea

Profesor universitar la Ploiești, teoretician al educației, Gabriel Albu este și un cercetător în științele educației. Calitate pe care și-o dovedește în câteva studii și eseuri incitante despre: rolul pe care-l joacă *îndoiala* în concepția profesorilor și în abordarea acesteia în raport cu predarea și vechimea în învățământ; „pulsul motivației elevului de-a lungul colarității” (autorul deosebind situațiile de intrare și ieșire din sală, ca elev motivat/ nemotivat – intrinsec/ extrinsec); contrabalansarea educației bazate pe control prin pedagogia „acceptării” (Th. Gordon), care permite elevului să se deschidă dialogului cu profesorul și să conștientizeze că problema este a lui, a elevului, singurul în măsură să găsească soluții trainice de rezolvare; sala de clasă prietenoasă; utilizarea TIC în comunicarea la clasă și în afara clasei între profesor și elevi, cu avantajele și dezavantajele respective (un dezavantaj apăsător la clasă: profesorul are de corelat prezentarea lecției, utilizarea TIC, menținerea atenției elevilor, stimularea lor prin întrebări, împărțindu-se între ecran și activitate).

Pedagogul avansează niște propuneri de soluții la dificultățile educației; nu le impune, creează un cadru pentru opțiuni judicioase din partea noastră. Are, desigur, partipriuri, dar nu marote. Educația îi se pare amenințată de neobarbaria societății, caracterizată prin hedonism, violență, superficialitate

(„surfing mental”), deprecierea reflexivității, a efortului, a valorilor moral-religioase și culturii umaniste. Școala este mai mult loc de socializare decât ocazie pentru învățarea semnificativă. Aceasta deoarece societatea este cea care a ajuns să-și imprime colii pretențiilor ei, nu invers. Grosolanitatea și covârșitoarea cultura. Mai pragmatic, mai rapid și mai superficial decât înainte, educația de masă nu se îndreaptă spre un viitor prea roz: „cei mai mulți dintre copii vor avea acces la «supermarketul» educației, unde se găsește lucruri de serie, ieftine, forțate, de utilitate imediată și tranzitorie” (Albu, 2013, p. 143). Televiziunea, la rândul ei, îi impune „pedagogia” specifică, iar jurnalistul TV este pedagogul de școală nouă, o nouă specie de *scholar*: un insomniac al omniscienței la minut.

Școala, cea adevărată, nu are de ce să fie copia societății. Școala atrage toate pentru copil este în relație de complementaritate cu societatea: îi oferă, în compensație, copilului ceea ce societatea nu mai este pe moment dispusă să-i dea: „prilejul de a-și dezvolta „frumusețea interioară”. Trebuie, din când în când, să avem curajul să pariem pe combustia candorii.

„Educația privită de sus și educația privită de jos”

Pe cel care privește educația de sus, se scrie în postfață, îl interesează mai ales cerințele, criteriile, comparațiile, evaluările. Nu este nimic de obiectat contra-funcției de reglementare/ normare, ci împotriva excesului de normare, destul de evident la ora actuală. Privită de jos, educația se înfățișează în procesul realizării ei, cu victoriile și tensiunile ce-i sunt inerente. Prin ei în acest proces, ne vedem desiluzi și luăm o decizie, să ne asumăm o opțiune, să ieșim dintr-un impas: „Nimic nu este sigur, nimic nu este complet. Suntem mereu în stare de veghe” (Albu, 2013, p. 217). Educația este în mers, profesorul, având conștiința unei perpetuenașterii și nedeșăvârșiri, a înșelăciunii.

Unui exces de normare îi poate corespunde unul de *fluidizare*. Ce este de făcut pentru a ieși din „lava incandescentă a educației”? Avem nevoie de repere pentru a ține ce-am făcut și spre ce ne îndreptăm, dar numai după ce am reușit să diferențiem între peren și efemer, între esențial și accesoriu. Privirea de sus este consecutivă privirii de jos a educației.

Cheia este, încă o dată, la profesor, la cel străduindu-se să nu se rezume la o singură privire. Elogiul din finalul cărții, adresat acestuia, este însoțit de un *vibrato* despre ansele formativității: profesorul „este mereu la lucru, putând avea oricând ansa dezvoltării unui adevărat (esențial), și/ sau a delimitării unor principii, reguli mai mult sau mai puțin stabile, dar necesare pentru dezvoltarea umană” (Albu, 2013, p. 219).